

פניני הדרך היומי

לקט פנינים יקרים ונחמדים על סדר הדרך היומי

יבמות סט-עה | פרשת בחוקותי | גליון מס' 124

דף סט. עה

גופי, דנעשה פצוע דכא, ובאותו מצב לעולם לא אכל בתרומה, שפיר מיקרי זר מעיקרא ופוסל בביאתו.

דף ע. עה

ת"ר הריני כפרת בן בתי כוזא שמאכילני בתרומה, ואיני כפרת בן בתי כדא שפוסלני מן התרומה- ובפשטות איירי בבי' נשים שאחת אומרת ככה, ואחת אומרת ככה.

אמנם האור שמח (פ"ו מהל' תרומות הט"ו) כתב שמשמעות הגמרא שזאת האומרת הריני כפרת בן בני כוזא כו' ואיני כפרת בן בני כדא כו' איירי הכל באשה אחת, כגון בת כהן שנשאת לישראל וילדה ממנו בת, והלכה הבת ונשאת לכהן, וילדה ממנו בן, הרי זה ראוי להיות כהן גדול, ופוסל את אם אמו אף על פי שמתה אמו. ואחר כך, הלכה אם אמו ונשאת לכהן, וילדה ממנו בת, והבת נשאת לממזר וילדה ממנו בן, ומתה אמו, הרי בן המת שהוא ממזר מאכיל את אם אמו בתרומה. ואותה אשה אומרת הריני כפרת בן בני כוזא שמאכילני בתרומה, ואין אני כפרת בן בתי כוזא שפסל אותי לפני זה מן התרומה.

ובספרו משך חכמה (במדבר י"ח ט') כתב רעיון נפלא בהשוואה לכוזא וכדא, דבמשנה אבות (פ"ו מ"ה) איתא גדולה תורה יותר מן הכהונה שהכהונה נקנית בכ"ד מעלות כו', ובביאור הגר"א מונה שם ככהן גדול עוד כ"ד מעלות הרי מ"ח מעלות ככהן גדול.

והנה אמרו בבבא מציעא שישנם מ"ח כוזא בדנא דהיינו בחבית. ואמרו (בריש פרק המניח) היינו כד היינו חבית, א"כ יש מ"ח כוזא בכדא, וזהו מה שהיא אומרת הריני כפרת בן בתי כוזא, דהיינו הממזר, שמאכילני בתרומה, ואיני כפרת בן בתי כדא, דהיינו כהן גדול שיתרה מעלתו על הממזר כמ"ח מעלות, שאינו מאכילתו בתרומה.

דף עא. עה

לאתויי ערבי מהול וגבעוני מהול כו' והני מוליך נינהו כו'- בשו"ת חתם סופר (חלק ז' סי' מ"ה) נסתפק באיסור זה, שלא יאכל גוי, שדינו אפילו אם הוא מהול כערל, בקדשים, אם היינו איסור על ישראל, שלא יאכילנו מהקדשים, אבל

עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית- עפ"י זה ביאר במושך חכמה (דברים כ"ג ד') סדר דקרא לא יבא עמוני ומואבי בקהל ד'. וקשה דהיו"ל להקדים מואבי ואח"כ עמוני, א' משום דמואב נולד ראשון ואח"כ עמון כדכתיב קראי בפ' וירא. ב' הגם לפי סדר מסעות בני ישראל במדבר הרי קודם עברו ארץ מואב ואח"כ ארץ בני עמון.

אולם דקאי אהתירא קאי עמוני ולא עמוני מואבי ולא מואבית, ודרך הקרא לנקוט לא זו אף זו, כלומר לא רק עמוניות מותרות, אלא אף בנות מואב שהן היו למכשול ולפוקה לבני ישראל בדבר פעור, גם כן מותרות. ועיי"ש שהביא מזהר הק' (זוהר חדש דף ל"ה סי' קמ"ו) שהקשה ר' בון דהי' צריך להיות שמואביות יהיו אסורות ומואבים זכרים יהיו מותרים, כיון שחטאו ישראל בבנות מואב. ומתיר א"ר חלקי א"ר אסיא בן גרון שהאנשים הביאו בנות מואב בעל כרחן למלחמה, ומי שלא רצתה לבא הרגו אותה מיד.

בת כהן שנשאלת לישראל ומת טובלת ואוכלת בתרומה כו' הוכר עוברת במעיה תהא מקולקלת למפרע- וכתב ברש"י (ד"ה תהא) לשלם תרומה שאכלה קרן וחומש, דאשתכח דורה הויא, ואכלה תרומה בשוגג.

במראה הפנים על הירושלמי כאן תמה דאמאי משלמת קרן וחומש הא לא הויא זר מעיקרא, דכיון דהיא בת כהן ואכלה אז בתרומה לפני שנשאת לישראל, אפילו אשתכח דהויא מעוברת אמאי תשלם קרן וחומש.

ותירץ הגאון ר' יוסף ענגיל בספרו בית האוצר (מערכת ב - ג כלל י"ז ד"ה ועפ"י ז' נ' ליישב ג"כ) דכיון דאשתני גופה כשנתעברה, דמעיקרא גופא סריקא והשתא גופא מליא, לכן שפיר חשיבה זר מעיקרא. ובפרט למ"ד עובר ירך אמו, נמצא דנתוסף בה העובר שהוא זר מעיקרא שלעולם לא אכל בתרומה.

ועפ"י סברא זו יישב הא דאיתא בריש פרקין דפצוע דכא פוסל בביאתו, והק' הראשונים כנ"ל דהא אינו זר מעיקרא ואמאי פוסל בביאתו. ולסברא הנ"ל ניחא, דכיון דאשתני

להגוי עצמו ליכא איסורא, או שזהו איסור על הגוי עצמו לאכול מקדשים.

ושם בתש"ו מ"ז הוסיף לאמר דבלא"ה נראה דאם הגוי אוכל ממנו עובר על איסור גזל, והיינו טעמא דקטלוהו להווא ארמאה (בפסחים ג' ע"ב ע"ש בדף על הדף) דאכל מהאלי משום גזל.

ושם בהגהות שער יוסף (להגרי"נ שטרן) מציין להצל"ח פסחים ע"ג ע"א שכתב כצד הראשון של החתם סופר שאין איסור הבן נח עצמו לאכול קדשים, אלא הוא איסור על הישראל להאכילו, אבל בקרבן פסח דכתיב כל בן נכר לא יאכל בו, היא איסור על הבן נכר עצמו, עיין שם.

ור"ע האי תושב ושכיר מאי עביד בי כו' אלא לאתנוי גר שמל ולא טבל - וכתב הרשב"א בחידושו וז"ל קשיא לי, א"כ היינו עכו"ם, ואעפ"י שמל הרי הוא כערל, דהו"ל כערבי מהול, וליתא דשאני הכא דמילתו של יהדות, ואעפ"י שלא נגמר גירותו, מ"מ כבר התחיל ונכנס קצת בדת יהודית, שאינו צריך אלא טבילה. עכ"ל.

וביאור הדברים כתב הגאון ר' יוסף ענגיל (בספרו בית האוצר מערכת ב' כלל ז' והובא מקצתו לעיל דף מ"ז) דגר שמתגייר בעי מילה וטבילה, היינו שעל ידי המילה הוא מסיר מעצמו טומאת הנכריות והגויות, אבל עדיין אינו נכנס לקדושת ישראל עד שיטבול לשם גרות. ולכן הוי ס"ד שיאכל בתרומה.

ועפ"י כתב לחדש דהנודר מן הערלים אף על גב דאסור בגוי שנימול, מותר בגר שמל ולא טבל, דע"י שמל לשם יהדות סר ממנו הערלות דגוי. ואף על גב דיליף הכא מתושב כהן ושכיר שאינו אוכל בתרומה, משמע דהיינו דין דוקא באכילת תרומה, אבל דין ערלות פקע ממנו, ע"ש עוד מה שהאריך בענין זה.

בעי רב חמא בר עוקבא קטן ערל מהו לסוכו בשמן של תרומה ערלות שלא בזמנה מעכבא או לא מעכבא - המושנה למלך (פ"ז דמאכלות אסורות) תמה מכאן על הרשב"א הסובר דמותר לספות איסור דרבנן לקטן, דהא סיכת תרומה הוא איסור דרבנן, ומ"מ מבואר דאם דינו כערל אסור לסוכו. באחיעזר (ח"ג ספ"א אות י"ט) הביא לתרין דבסיכה יש כאן איסור הנאה של כילוי שהוא איסור דאורייתא, אך כ' לתמוה על תירוץ הזה דמנא לן לחדש דכהן ערל אסור בהנאת כילוי של תרומה והא י"ל דלא נאמר איסור הנאה של כילוי רק לזר. וכן תמה הפרי יצחק (ח"א סוף סי"ב).

אלא זכריו דאיתנהו בשעת אכילה וליתנהו בשעת עשיה היכי משכחת לה - הט"ז כתב (יו"ד סי' רס"ב סק"ט) דמה דאמרינן דאין דינו של משוך מדאורייתא כערל הני מילי במי שנימול כבר, אבל בנולד מהול קצת ושוב נמשך העור, פשיטא דחייב מדאורייתא לחתוך ולימול מאחר שלא נימול שום פעם כראוי עדיין, וע"ש בט"ז דמסופק בנולד מהול לגמרי ונמשכה ערלתו.

ותמה השאגת אריה (סנ"ה) דלדברי הט"ז מה פריך כאן היכי משכחת לה דהיה ערל בשעת אכילה ולא בשעת העשיה, ולדברי הט"ז הרי משכחת לה בפשיטות כגון שנולד מהול כה"ג ונמשך העור בין עשייה לאכילה דעכשיו חלה עליו מצות מילה לאחר העשייה בשעה שנמשך.

המנחת חינוך (מצוה י"ז) תמה דהא משכחת לה בנולד יוצא דופן בין עשייה לאכילה דיוצא דופן אינו נימול לשמנה וכדאיתא בשבת (קלה ב) לחד מאן דאמר, ואז הוא נימול מיד.

החתם סופר (שבת קלה א) הקשה כן בשם הרי"ט אלגזי, ותירץ דניחא להש"ס לאוקמי גם להסוברים דגם יוצא דופן נימול לשמנה. ועע"ש ובהמשך שם (קלה ב).

דף ע"א: פס

בעשרה לא מהלו משום חולשא דאורחא כו' - במגן אברהם (סי' של"א סק"ט) הביא דברי הראנ"ח דמילה שלא בזמנה אין מלין מיום ד' בשבוע ואילך, דכיון דכל ג' ימים היא בסכנה, שמא יבואו לחלל שבת בשבילו, והרי מילה שלא בזמנה אינה דוחה את השבת, וס"ל דבעינן ג' ימים מעל"ע.

בשו"ת חתם סופר (ח"ז סי' נ"ד) הקשה השואל קושיא עצמה מסוגיין, דא"כ מאי קאמר הכא דלא מהלו בי ניסן משום חולשא דאורחא, והרי כיון דבאותו שנה חל ז' אדר בשבת (כמבואר במדרשים דמה"ט אומרים צדקתך בשבת במנחה) א"כ יוצא שיי' בניסן הי' בד' בשבת, ולפי דברי הראנ"ח דאסור למוול בד' בשבת בלא"ה לא יכלו דנימהלו ביום ההוא.

ותירץ החתם סופר ד"ל דכל הסכנה דאיכא במילה היא רק בהחיתוך ולא בפריעה, וא"כ י"ל דהראנ"ח ס"ל כמוש"כ תוס' כאן בשם פרקי דר"א דבני ישראל במדבר מלו ולא פרעו, וכשבאו לארץ ישראל עשו רק הפריעה, ובכה"ג ליכא חשש סכנה ושרי ביום ד' ע"ש.

עוד העיר החתם סופר דלפי מש"כ הרא"ש בפ' ערבי פסחים (סי' י"ג) דאותו יום שמת בו מרע"ה הי' ערב שבת, דהא אחז"ל שבאותו יום כתב י"ג ספרי תורה, וא"כ לפ"ז הי' בניסן יום ג' ניחא מה דהוצרך למימר משום חולשא דאורחא.

ועיין עוד בחת"ס שבת (סו"פ ר"א דמילה) דתירץ דכיון דניתן השבת לידחות אצל קרבן פסח דציבור, ניתן נמי לדחות אצלו מילת ציבור שיוכלו להקריב קרבן פסח במועדו. ומותר הי' למוול ביום ד', אף דאיכא חשש דיבואו לידי סכנה בשבת.

אמר רב לא ניתנה פריעת מילה לאברהם אבינו שנאמר בעת ההיא אמר ה' אל יהושע עשה לך חרבות צורים וכו' אלא לאו לפריעה - מבואר דיהושע הוצרך לחרבות צורים לפריעה, האחיעזר (ח"ג סס"ה) נשאל מכאן על המבואר ברמב"ם (הל' מילה פ"ב) דהפריעה נעשה בצפורן. וכתב האחיעזר דיש לתרץ בפשיטות דהרמב"ם דיבר דתינוק הנימול, אבל יהושע שמל בני אדם גדולים הוצרך לכלי, דהעור הפריעה

כבר קשה בגדולים ובפרט באלו שנימולו כבר, אבל בודאי דאין הכלי לעיכובא.

ובשם שו"ת מהר"ץ חיות כתב האחיעזר דמאחר דקי"ל דמל ולא פרע כאילו לא מל, ע"כ הוצרך יהושע לחזור ולהטיף מהם דם ברית, וכדין נימול קודם זמנו או ע"י עכו"ם. והאחיעזר השיג עליו דשאני הכא דנתקיימה המילה כמצותה, ולא דמי לנימול בלילה שאין כאן מילה כלל.

🔗 דף עד. פ

ונוהגין בשאר שני שבוע - וברש"י: ונוהגין תרומה וביכורים בשאר שני שבוע, בכל שנות השמיטה וכו'.

הנה נראה בדברי רש"י להדיא דס"ל דאין נוהג ביכורים בשנת השביעית, והנה באור החיים הק' (דברים כו, ב) כתב וז"ל: פי' לפי ששייר ה' לו חלק בארץ והוא שנת השמיטה וכו' לזה בא הטוב שאינו מצווה אלא על זמן הנתינה לך שהם שש שנים, אבל שנת השמיטה אין בה הבאת ביכורים לפי שאינם שלו אלא מופקרת לכל עכ"ל. הנה מבואר בדברי האור החיים הק' דפירות שנת השביעית פטורים מביכורים, וקדמו לאור החיים הק' בחידוש זה המאירי בחי' ליבמות (ע"ג א) ע"ש שכתב כן להדיא ע"ש. וראה גם בקובץ מוריה (שנה ט"ו גליון י"א - י"ב עמ' צ"ח) שהביא הגר"ז זק"ש שבפי' רבינו נתן אב הישיבה בא"י למסכת מעשר ראשון נראה דס"ל כאור החיים הנ"ל ע"ש.

אך ברש"י (שמות כ"ג, י"ט), מפורש לכאורה דג"כ פירות שביעית חייבים בבכורים. ובמנ"ח (מצוה צ"א) הביא דברי רש"י וכתב עליו שבודאי מצא כן באיזה ברייתא ותמה מהם על האור החיים הק' ע"ש. אך ראה במזרחי ובגור אריה למהר"ל ובשפתי חכמים בפר' משפטים שכתבו דט"ס ברש"י צ"ל דאינה חייבת בבכורים (וכאור החיים הק') ע"ש. אך בתשב"ץ (ח"ב סי' רמ"ז) מביא דברי רש"י כמו שלפנינו וע"ש מש"כ עוד כוותי, וראה גם בחזון איש (הל' ערלה סי' י"א ס"ק י"ח) מש"כ בדברי רש"י בפר' משפטים הנ"ל ע"ש.

אכן לפי המבואר בדברי רש"י ביבמות כאן, ע"כ צ"ל כדברי המפרשים הנ"ל דט"ס ברש"י פר' משפטים הנ"ל, וראה גם בהגהות טל תורה להגר"מ אריק זצ"ל כאן מש"כ.

בשלמא פסח וקדשים צריכי, דאי תנא פסח משום דערלות בפסח כתיבא אבל קדשים אימא לא, ואי תנא קדשים הוי אמינא מאי קדשים פסח וכו' - ומבואר בגמרא שיש איסור לערל לאכול את כל הקדשים, אבל האיסור מפורש רק בפסח, וצריך לדעת מנין למדים לשאר הקדשים.

והנה יעוין ברש"י בפסחים (דף סא ע"ב ד"ה ערלה) שכתב: אין שום קרבן נאכל לערלים, דילפינן ביבמות דף עג ע"א דערל אסור בקדשים, דאתי בקל וחומר מפסח הקל, יעו"ש. מבואר בדבריו שכל הקדשים הם ק"ו מפסח, שאם פסח אסור כ"ש שאר הקדשים.

מאידך יעוין בגליוני הש"ס (שם) שהקשה על דברי רש"י וז"ל: צריך עיון שלא נמצא כן ביבמות שם, ועיין יבמות דף עד ע"א בשלמא פסח וקדשים צריכי דאי תני פסח משום

🔗 דף עג. פ

והזה הטהור על הטמא, טהור מכלל שהוא טמא, לימד על טבול יום שכשר בפרה - באדרת אליהו לרבינו הגר"א (פר' חוקת) כתב: לכאורה הוא תמוה, הא כתיב בפירוש "הטהור"! ואמר רבינו (הגר"א) על פי הכלל: כל מיעוט אחר מיעוט הוא לרבות, ואמרו בירושלמי מה שלא כתיב ריבוי וכתב מיעוט אחר מיעוט, שהמיעוט השני אינו עוקר המיעוט הראשון לגמרי, רק שמרבה קצת. וכאן הוי נמי מיעוט אחר מיעוט, דלמעלה כתיב "וטבל במים איש טהור" דהוי גם כן מיעוט, ואם כן הוי מיעוט זה השני לרבות. וטמא ממש אי אפשר לרבות, שבודאי יעקור דרש זה כל התיבה שכתב "טהור"! אלא מרבה טהור במקצת, והיינו טבול יום, שהוא מדרגה הראשונה מהטהרות.

🔗 דף עג. פ

ואיבעית אימא כרת עדיפא - כתב החשוקי חמד: נאמר בשו"ע (סימן שכח ס"ד): היה חולה שיש בו סכנה והחולה זקוק לאכול בשר בשבת, שוחטים עבורו, ולא מאכילים אותו נבילה.

ובמשנ"ב (שם ס"ק לט) כתב שכמה טעמים נאמרו בדבר, ובתוך דבריו הביא את טעמו של הר"ן דנבילה עובר איסור על כל כזית, ולכן הוא חמור מאיסור לאו דשבת אף על פי ששבת חמור דהעובר עליו חייב סקילה, יעו"ש.

והנה בתשב"ץ (ח"ג סימן לז ד"ה הרמב"ן) כתב שהרמב"ן חולק על סברת הר"ן, וסובר דכמה זיתי נבילה קלים יותר מחטא אחד חמור, והוכיח זאת ממסכת יבמות דף עג ע"ב, שהגמרא דנה מי חמור יותר, קדשים או תרומה, ואומרת הגמרא שקדשים חמור יותר שכן פנקעכ"ס [פגול, נותר, קרבן, מעילה, כרת, ואסור לאונן], ומקשה הגמרא דאדרבה תרומה עדיפא שכן מחפ"ז [מיתה, וחומש, ואין לה פדיון, ואסורה לזרים], משיבה הגמרא הנך נפישן, ואיבעית אימא כרת עדיפא, הרי דאע"פ דהנך נפישן, סמכינן אהאי טעמא דכרת חמור, עיין שם.

ונראה לתרץ את דעת הר"ן, דכשדנים מי חמור יותר, ודאי דאנו למדים זאת מהעונש שקבעה התורה על כל חטא, וכמבואר בשערי תשובה לרבינו יונה (שער ג) שדן על חומרת כל חטא ע"פ העונש שקבעה לו התורה, ולכן כשדנים את מה אסרה תורה לטמא, האם תרומה או קדשים, יש לנו לדון על פי העונש, ומכיון דעל קדשים יש כרת והוא חמור ממיתה בידי שמים, עלינו לומר שהתורה אסרה את הקדשים. אבל כשדנים מה יותר כדאי לאדם

הותרה מכללה האי מינייהו עדיף, ומשו"ה בעינן תרי קראי לזה.

ת"ר איזהו פצוע דכא וכו' ואפי' ניקבו ואפי' נמוקו ואפי' חסרו, ר' ישמעאל אומר וכו' - הרמב"ם בפרק טז מהל' ביאה (ה"ז) כתב נכרתו הביצים וכו' או שחסרה או שנקבה וכו'. הנה הרמב"ם שינה מלשון הגמרא והעתיק חסרה קודם נקבה, וכן לא הביא כלל נמוקה, והלא דבר הוא.

וכתב בשו"ת חתם סופר (אהע"ז ח"א סי' יז ד"ה והרמב"ם) די"ל דהרמב"ם ס"ל דת"ק ור' ישמעאל פליגי אי חולי נקרא בידי אדם או בידי שמים, ות"ק ס"ל דחולי מיקרי בידי אדם, ועל כן כתב תחילה ניקבו והיינו ע"י קוץ דהוה בידי אדם, ולא מיבעיא הא אלא אפי' נמוקו ע"י חולי ג"כ הוי בידי אדם, ולא עוד אלא אפי' חסרו מקצת ע"י חולי ג"כ נחשב פצוע דכא בידי אדם, ושפיר הוה דברי הברייתא לא זו אף זו.

אבל הרמב"ם פסק כר' ישמעאל דחולי נחשב בידי שמים וכמו שכתב בהדיא בהלכה ט', וע"כ שפיר לא חשיב כלל נמוקו דהוי ע"י חולי, וגם בניקבה וחסרה נקט דבשניהם הוי ע"י קוץ, אז אם יכתוב קודם ניקבה ואח"כ חסרה הו"ל זו ואין צריך לומר זו, וע"כ כתב קודם חסרה ואח"כ נקבה דהוי שפיר לא זו אף זו, עיין שם.

דף עה: ע

במתניתא תנא נאמר לא יבא פצוע ונאמר לא יבא ממזר מה להלן בידי אדם אף כאן בידי אדם - כתב החלקת יואב (ח"א אה"ע ס"ג) דנראה לעורר היתר חדש שעדיין לא דיברו בו הפוסקים, דכל שנעשה פצוע דכא בידי אדם במקום פקוח נפש לא מיקרי בזה פצוע דכא ולא מיפסל כלל, דכיון דאמרה התורה דפצוע דכא יהיה דמי לממזר שיהיה בידי אדם, ופסול ממזר לא משכחת לה בלי עבירה, הכי נמי דרשינן דגם פסול פצוע דכא לא חל רק כשהוא ע"י עבירה דלאו בסירוס. וכ"ש לפי מש"כ החינוך בטעם איסור לפצוע דכא לבא בקהל, הוא כדי שלא יסרס עצמו לשלחן מלכים, ואף על גב דגם בנסתרס ממילא כגון שהכהו קוץ וכיו"ב פסול אף על גב דאין כאן אדם שעבר עבירה, מ"מ המעשה הוא מעשה עבירה, וכדמצינו לענין הבדלה דאין מברכין על נר שהדליקו עכו"ם בשבת משום דלא שבת, כיון דאסור לישראל לעשות מעשה זו. וכתב דמה דמבואר בתוס' (ד"ה שאין) דגם בחתכו הרופאים נפסל, צ"ל בחתכו שלא במקום סכנת נפשות.

גליון זה יוצא לאור ע"י 'שיעור הדף היומי' בביהמ"ד אהל תורה רח' הרב יוסף קארו 4 ביתר.

מידי ערב נמסר שיעור בצורה רהוטה ובהירה בשעה 7.00 בערב ניתן לשמוע את השיעורים בקול הלשון במס' 03-6171111 להקיש *7 ואז קוד 966339 שלוחה 6

ניתן לקבל גליון זה ע"י בקשה למייל:

K0504166339@gmail.com

דערלות בפסח כתיבא אבל קדשים אימא לא ולא פירש באמת בגמרא מנ"ל ערלות בקדשים, ולפי זכרוני העני לא נמצא לימוד ע"ז בכוליה הש"ס, ורק בירושלמי יבמות בהערל ה"א נדבר מזה ע"ש, דאמר דאין ללמוד קדשים מפסח לענין זה במה מצינו דמה לפסח דחמור שכן יש בו איסור שכירת עצם, ועי"ש דמסיק דילפינן ליה בגז"ש עש"ה, וראיתי בספר יראים (סימן שצד) דהביא איסור ערל בתרומה ומעשר מקרא וכתב אחרי זה, וזה לשונו: ושאר קדשים החמורים ילפינן מפסח הקל בקל וחומר וכולהו קדשים נמי ילפינן ממעשר הקל בקל וחומר התם בהערל ובזבחים פרק טבול יום, עכ"ל. ונראה כוונתו דאותם קדשים שהם חמורים מפסח ילפינן מפסח מקל וחומר וכולהו קדשים נמי אף שיש בהם קלים מפסח מכל מקום ילפינן כולהו מק"ו ממעשר דלגבי מעשר כולם חמורים, ומה שכתב התם בהערל כוונתו אגמרא שם דף עג ע"ב ומה מעשר הקל אמרה תורה לא בערתי ממנו בטמא קודש חמור כל שכן ומה שכתב... וחידוש על היראים שלא הביא דברי הירושלמי דהערל הנ"ל, ויש עוד חומר בפסח על כל הקדשים במה שחייבין כרת על העדר הבאתו..., עכ"ל גליוני הש"ס, יעו"ש.

דף עז: ע

טבל ועלה אוכל במעשר העריב שמשו אוכל בתרומה כו' - האמרי אמת מגור זצ"ל אמר (הובא בליקוטי יודא פ' אמור) שבעצם גם הכהן לאכילת תרומה הי' צריך להמתין עד שיביא קרבנו, וכמו מחוסר כיפורים שאינו אוכל בקדשים, אלא כיון שהוא משתוקק לקיים המצוה לאכול בתרומה, התיירה לו התורה לאכול תיכף אחר הערב שמש, וזהו שאמר הכתוב (ויקרא כב, ז) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא, מכיון שלחמו הוא, חיי נפשו שבוה תלוי חיותו, לכן מיד כשבא השמש אוכל בקדשים.

וזהו מה דא"י בשמעתתא קמיייתא דברכות קמ"ל דבתרומה כפרה לא מעכבת, דהוא יסוד גדול דעל ידי השתוקקות ורצון יוכל להתקרב אף אם עדיין לא נטהר לגמרי, עיין שם עוד. ועיין עוד מש"כ האבני נזר בהקדמתו לאגלי טל הענין של הערב שמש.

דף עה: ע

וצריכי דאי כתב רחמנא ביולדת משום דמרוכה טומאתה אבל בזב אימא לא ואי כתב רחמנא בזב דלא הותר מכללו וכו' - בלקח טוב להגר"י ענגל זצ"ל (כלל ט"ז) האריך לדון אי ריבוי הכמות מכריע את האיכות, דהיינו אם יש איסור חמור ויש איסור קל ממנו אלא להאיסור הקל מעלה על החמור בענין הזמן שהאיסור החמור אינו שוהה כל כך זמן כהאיסור הקל, האי מינייהו חשיב חמור טפי, ונפק"מ להאכילו לחולה שיש בו סכנה.

ובאות ה' הביא את הגמרא כאן וכתב בזה"ל הנה גם בזה מבואר דיש להסתפק באלו ב' המעלות היינו מעלת ריבוי הזמן כהך דיולדת שטומאתה שוהה שמונים יום, ומעלה עצמותית כהך דזב דטומאתו חמורה בעצם מפאת שלא